FORUNDERSØGELSESRAPPORT

SVM 01138-1
Enghavegård S1
040211, Nordrupøster sogn
KUAS j.nr. 2003-2122-1842
D.8.11.2007

Forundersøgelse af ca. 15.000 m² på matr. 5k, Nordrup forud for anlægsarbejde d. 16.10 – 18.10.2007

Billede 01138D003 viser den østlige del af undersøgelsesområdet med søgegrøfter samt gården "Enghavegård" i baggrunden. (foto: SVM)

Resumé
Ved forundersøgelsen af et ca. 15.000 m2 stort areal forud for etableringen af regnvandsbassin og kloakledning blev der fundet 10 gruber, 5 kogestensgruber og 10 stolpehuller. Ingen genstande blev fundet. Lokaliteten er formentlig randområdet af en boplads med et muligt hegnsforløb fra jernalderen.

Indhold

Resumé 2
Årsag og evt. sagshistorie 2
Deltager(e) 3
Lokalisering og topografi 3
Indmåling 4
Iagttagelsesforhold 4
Metode og beskrivelse 4
Fundtyper og datering 4
GIS og data 5
Vurdering og evt. fremtidige tiltag 6
Anlægsliste 8
Fundliste 9
Fotoliste 9
Tegningsliste 10
Bilag 1 Fotos på ark
Bilag 2 Oversigtskort over gitter
Bilag 3 Fast målestok 1:200

Årsag og evt. sagshistorie

Den 11.09.2007 blev der fra bygherre anmodet om en udtalelse i henhold til museumslovens §25 vedr. skjulte fortidsminder på sagsarealet.

Da der ved tidligere undersøgelser af de omkringliggende områder er konstateret spor af forhistorisk bebyggelse, anbefalede museet en undersøgelse forud for byggeriet.

Forundersøgelsen blev betalt af bygherre.

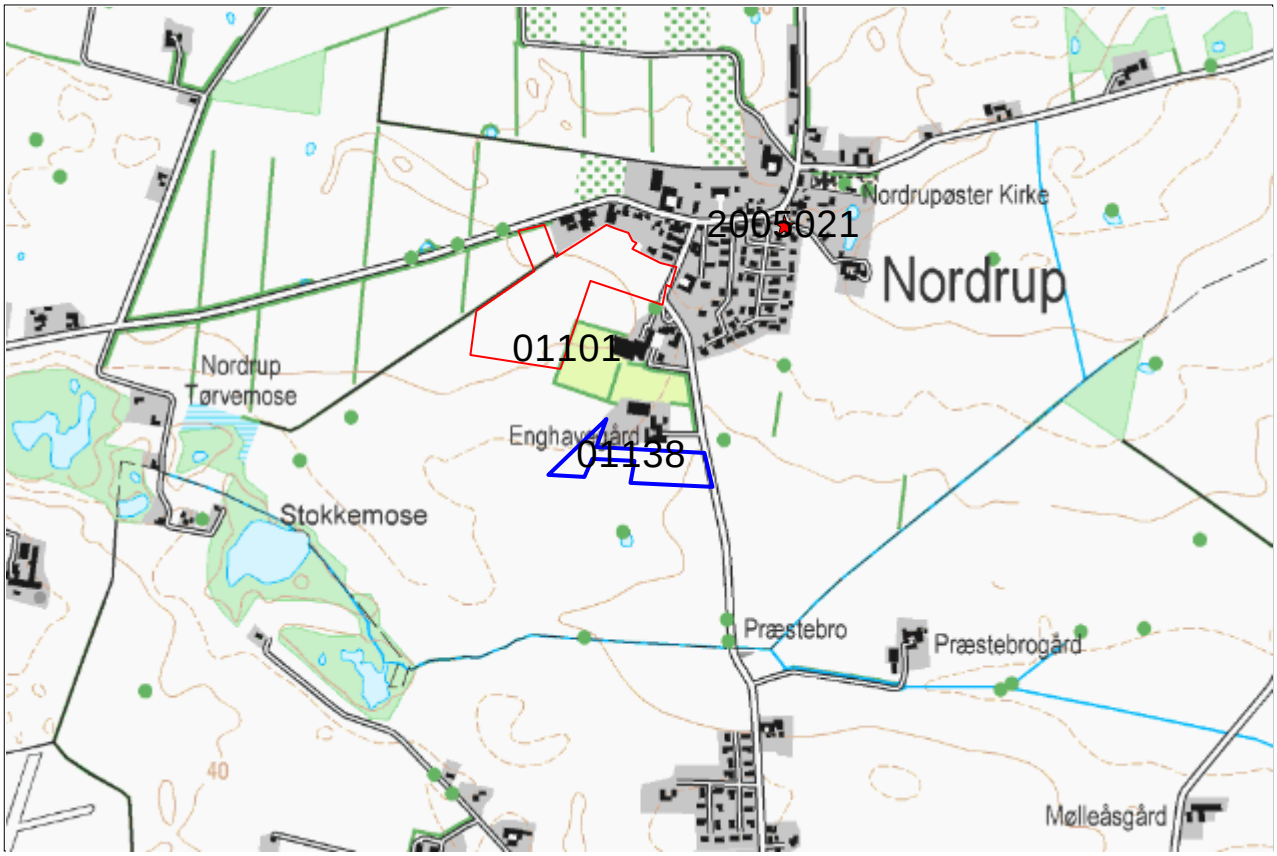

Kort 1. SVM01138-1Enghavegård S1. Sagsarealet er markeret med blåt, en tidligere undersøgelse nord for er markeret med rødt (SVM01101). Sydvest for sagsarealet ligger Stokkemose. Baggrundskort er topografisk matrikelkort (pr. d. 8.11.2007) KMS ©.

Deltagere

Fra Sydvestsjællands museum deltog udgravningsleder Thomas Ø. Jensen og studerende Maria L. Berg. Maskinkraft blevet af den entreprenør, som havde entreprisen. DKS har foretaget indmålingen med gps.

Lokalisering og topografi

Det undersøgte sagsareal befinder sig på en sydvendt forholdsvis jævn bakkeflade (Se kort 2). Ca. 600 meter mod sydvest findes Stokke mose, og lige nord for ligger Nordrup by.

Undergrunden består overvejende af gulbrunt moræneler med enkelte sten. Dog fremkom der i den nordlige og østlige del af området enkelte lommer af brungråt smeltevandssand.

Muldlaget varierer mellem 20 – 40 cm. i tykkelse, og der er især på de højere liggende områder spor af pløjning.

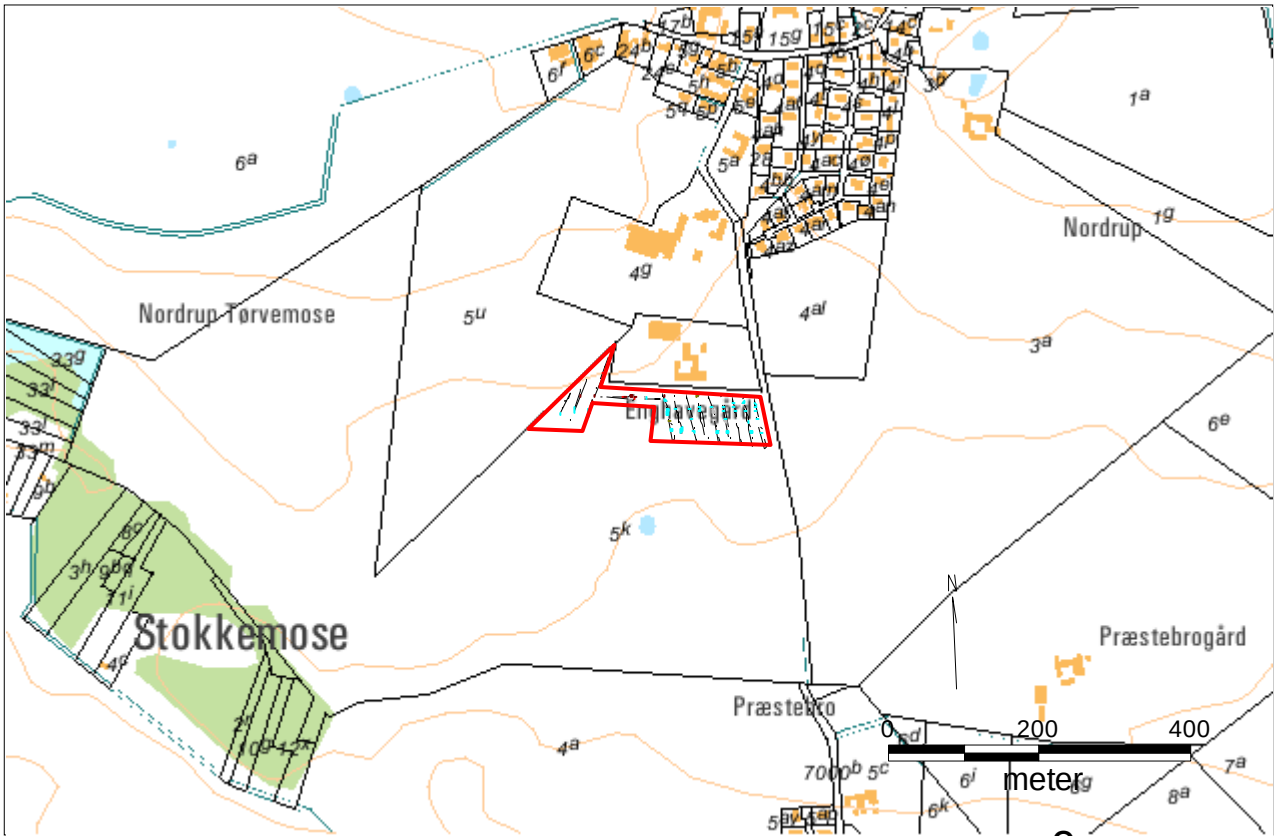

Kort 2. SVM011378-1 Enghavegård S1. Undersøgelsesområdet, markeret med rødt er placeret i terrænet.

Indmåling
De 38 udlagte målepunkter blev indmålt d. 19.10.07 med GPS i System34 Sjælland og med få centimeters nøjagtighed af landmålerfirmaet DKS og efterfølgende sendt til museet. Behandlingen af målepunkterne kan ses i afsnittet ”GIS og data”.

Iagttagelsesforhold
På den første dag var det overskyet og med frisk vind fra vest. Sidst på dagen kom der enkelte byger. Den følgende dag regnede det det meste af dagen.

Metode og beskrivelse
På den første dag fik museet stillet en mindre maskine til rådighed (med en skovl på 180 cm.), og dette medførte, at det tog længere tid at grave grøfterne, og at maskintiden blev overskredet med 2 timer. Dette havde selvfølgelig også betydning for forbruget af mandetimer, der måtte overskrides med 4 timer (2 timer for studentermedhjælpen og 2 timer for daglig leder).

Med den lille maskine blev der trukket 9 nord – syd vendte grøfter, hver på ca. 60 meter. Den følgende dag blev en stor maskine på 20 tons og med en 2 m. bred skovl stillet til rådighed. Med den blev de resterende 4 grøfter gravet. Grøfternes længde varierede fra ca. 30 – 85 meter.

I søgegrøfterne blev der for hver 40. meter udlagt målepunkter, og søgegrøfter og fremkomne anlæg blev tegnet på A3-tegnefolie i størrelsesforholdet 1:100. De fremkomne anlæg blev tildelt et anlægsnummer, snittet og derefter beskrevet i forhold til fyld, form og funktion. Enkelte anlæg blev også tegnet i profilen i størrelsesforholdet 1:20. Dræn, agerrener og recente anlæg blev også registreret men fik ikke anlægsnummer.

Felter og anlæg blev efterfølgende digitaliseret i GIS programmet MapInfo 8.5 af Maria L. Berg.

Fundtyper og datering
Sagsarealets samlede areal er på 15540 m2. De 13 grøfter der blev trukket har et samlet areal på 1720 m2., der svarer til en dækningsgrad på 11% af det samlede areal.

I alt fremkom der 27 anlæg af arkæologisk interesse. Opdelt i kategorier er der tale om 10 gruber, 10 stolpehuller, 5 kogestensgruber og 2 agerrener. Agerrenerne fik ikke tildelt et anlægsnummer. Der blev ikke fundet genstande på lokaliteten.

	Oldtid	Jernalder	Middelalder
Anlæg - Stolpehul		10	
Anlæg - Grube	10		
Boplads - Hegn		1	
Boplads - Kogegrube	5		
Landerhverv - Ager			2

Fordelingen af de kulturhistoriske anlæg fra den undersøgte lokalitet.

Anlæggene ligger samlet i et lille område på en sydvendt skråning. Denne skråning fortsætter mod nord, hvor den nuværende Enghavegård ligger, samt videre ud af undersøgelsesområdet mod vest. En del af den forhistoriske bebyggelse ligger sandsynligvis længere mod både nord og vest.

En del af stolpehullerne udgjorde et hegnsforløb, der ved forundersøgelsen ikke kunne afsluttes. Ud fra hegnsforløbet og grubernes karakter er der tale om levn fra jernalderen, men en nærmere datering af lokaliteten kan ikke lade sig gøre på nuværende tidspunkt (Se kort 3).

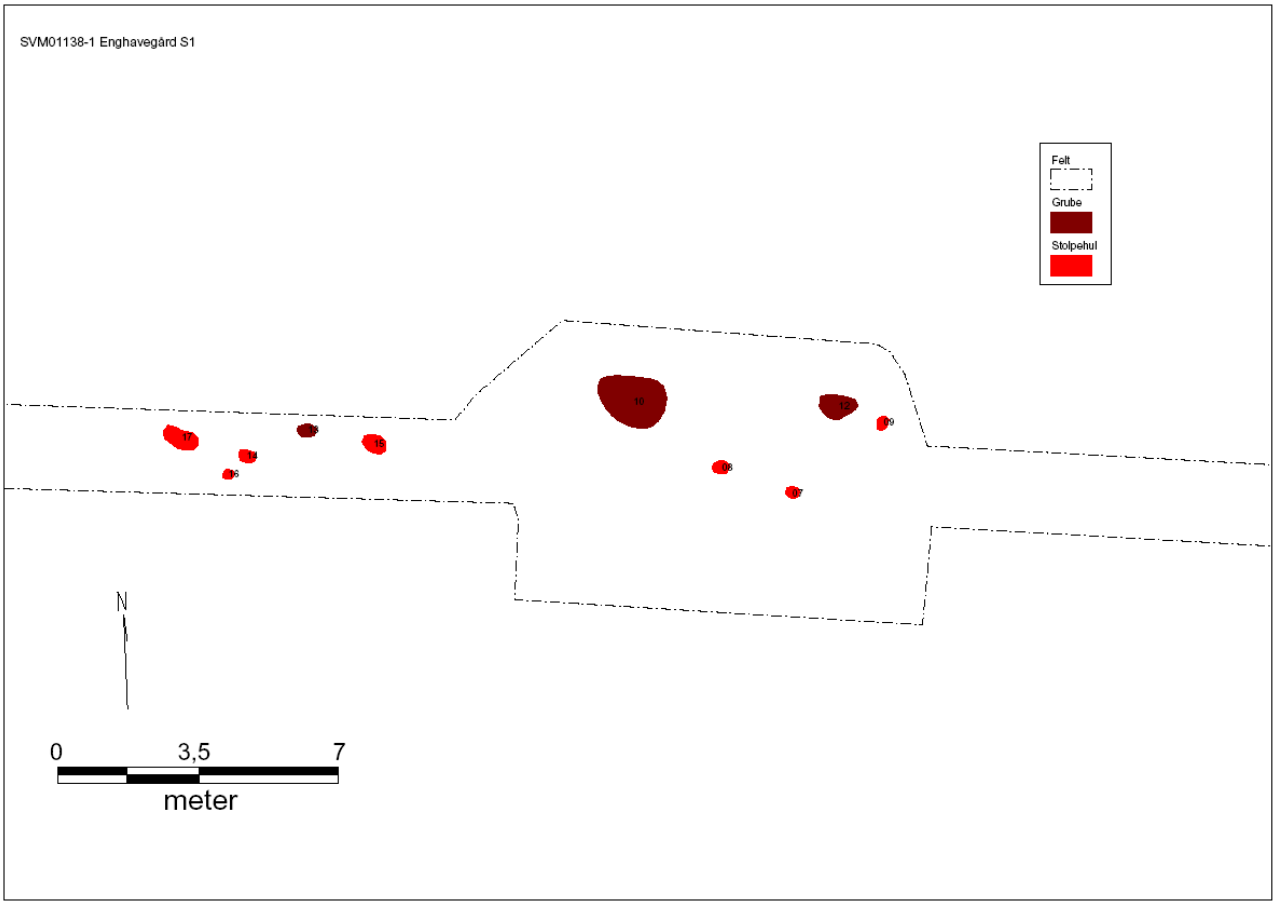

Kort 3. Oversigt over hegnsforløb. De røde anlæg er stolpehuller og de brune er gruber. Afgrænsningen af feltet ses som en stiplet linje.

På baggrund af det uafsluttede hegnsforløb samt mængden og typen af anlæg, må der være tale om et bopladsområde hvor de fremkomne anlæg udgør udkanten af bopladsen.

GIS og data

GPS-punkter med x og y koordinater samt højdekoter (z-koordinater) modtaget i målesystem sj34 fra landmåler blev konverteret til Kp2000sj vha. ”Miftrans2006”. Tabellen blev lagt i mappen Z:\Arkæologi\Journal\01138 Enghavegård S1\Landmåler\S2000.
Felttegningerne blev skannet og anvendt som raster-kort. Alle raster-filerne blev lagt i mappen Z:\Arkæologi\Journal\01138 Enghavegård S1\GIS\Kp2000Sj
Disse kort orienteredes vha. målepunkterne og tabellerne blev lagt i ovenstående mappe.

I forbindelse med GIS-behandlingen af dokumentationsmaterialet (tegninger i 1:100) anvendtes KP2000 som projektion og Topografisk matrikelkort (KMS©) som baggrundskort.
Rentegningen blev gemt under Z:\Arkæologi\Journal\01138\GIS\Kp2000Sj under navnet ”01138_rentegning.wor”.

Søgegrøfterne og de deri fremkomne anlæg digitaliseredes hhv. i primærtabellerne:
Felter, Anlæg, Undergrund og Muld, mens der til tematiseringen af rentegning blev oprettet tabeller for anlægstyperne ”grube, kogestensgrube Agerrene, Stolpehul, Recent og Dræn”.

I anlægstabellen indtastedes oplysninger om nr. og tegningsnr., snit- og typebetegnelse.
Tabellerne er gemt under Z:\Arkæologi\Journal\01138 Enghavegård S1\GIS\Kp2000Sj

I forbindelse med målfast udprint af hele undersøgelsesområdet i 1:200 (vha. multitools), blev der i rentegningens kosmetiske lag oprettet et gitter med en cellestørrelse på 80 x 80 meter til inddeling af hele det undersøgte areal, således at de enkelte bilag kunne printes ud med minimalt overlap i A3 format i 1:200.

Vurdering og evt. fremtidige tiltag

På baggrund af de fremkomne anlægs type og funktion vil det være nødvendigt at foretage en undersøgelse af udvalgte dele af sagsarealet (Se kort 4).

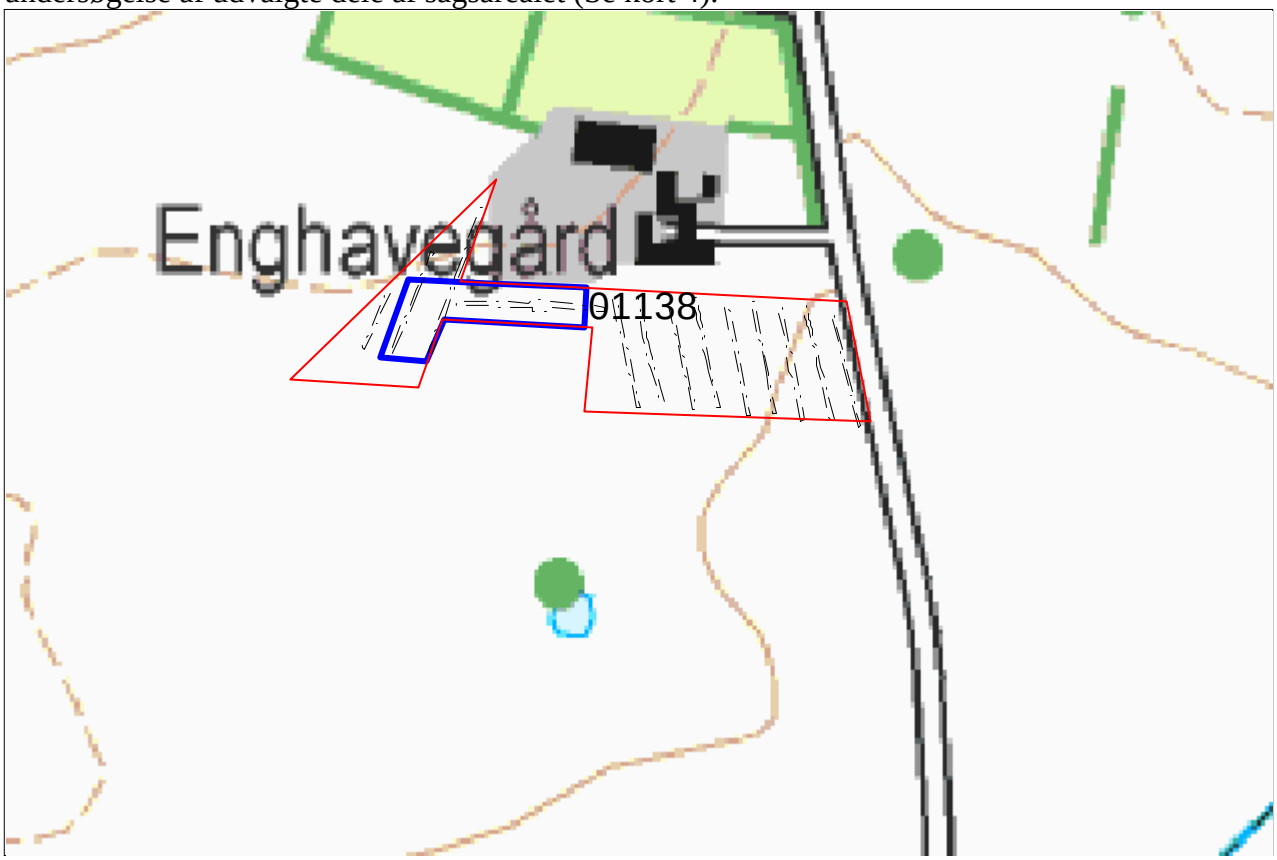

Kort 4. Det røde felt er det samlede sagsareal. Det blå felt er det udvalgte interesseområde.

Da der ikke tidligere er fundet bebyggelsesspor af denne karakter i området, er det en vigtig kilde til viden om den forhistoriske arealanvendelse og bebyggelse, og det vil være nødvendigt at gennemføre en arkæologisk undersøgelse heraf, da det repræsenterer væsentlig kulturhistorisk viden, der vil blive destrueret i forbindelse med anlægsarbejdet.

Sorø d.08.11.2007

Maria L. Berg, Sydvestsjællands Museum

Anlægsliste

A-nr	T-nr	Snit	Type	Beskrivelse
01	01	Snittet n-s Dia. 70 cm., dyb. 20 cm. Afrundet sider og bund.	Kogestensgrube	Lyst gråbrunt let leret sand med få ildskørnede sten. I bund og langs sider et tykt sodet lag.
02	01	Snittet nø-sv. Dia. 60 cm., dyb. 24 cm. Afrundet sider (fladt afrundet m. nø.) Afrundet bund	Grube	Lys brungrå let sandet ler m. enkelte trækulsnister.
03	01	Snittet nø-sv. Dia. 36 cm., Dyb. 14 cm.Afrundet sider og bund	Stolpehul	2 Lag. Lag 1(øverst): Lys brungul let sandet ler med enkelte trækulsnister. Lag 2: Lys brungul let sandet ler med enkelte trækulsnister opblandet med undergrund.
04	01	Snit n-s. Dia. 60 cm. dyb. 12 cm. lige side og afrundet bund.	Kogestensgrube	Brungråt sandet ler med en del ildskørnet sten. I kant og bund tykt sodet lag
06	03	Snit ø-v dyb. 19 cm. Afrundet side og bund.	Grube	Lyst gråt sandet ler med en del undergrund og få trækulsnister.
07	04	Snit n-s. Dia. 55 cm., dyb. 27 cm. Lige sider let lidt afrundet/flad bund.	Stolpehul	Gråt sandet lermed enkelte trækulsnister.
08	04	Snit n-s Dia. 33 cm., dyb. 14 cm.	Stolpehul	Gråt sandet ler med enkelte trækulsnister.
09	04	Snit n-s . Dia. 27 cm., dyb. 14 cm. Skrå side og afrundet bund.	Stolpehul	Gråt sandet ler let opblandet med undergrund.
12	04	Snit n-s Dia. 60 cm., dyb. 18 cm. afrundet side i n. lige side i s. lige bund.	Grube	Gråt sandet ler.
10	04	Snit s-n. Dia. 83 cm., dyb. 16 cm. Let skrå sider og flad bund.	Grube	Mørk gråt sandet ler med enkelte trækulsnister.
15	04	Snit n-s. Dia. 32 cm., dyb. 10 cm. Let skrå sider og afrundet bund. Dybest i syd.	Stolpehul	Gråt sandet ler.
13	04	Snit n-s Dia. 25 cm., dyb. 5 cm. Difus bund	Grube	Mørkt gråt let leret sand iblandet undergrund.
14	04	Snit n-s. Dia. 25 cm. Dyb. 12 cm.	Stolpehul	Gråt sandet ler iblandet undergrund og få trækulsnister.
16	04	Snit n-s. Dia. 20 cm., dyb.8 cm. afrundet sider og bund	Stolpehul	Lyst gråt let leret sand iblandet undergrund og få trækulsnister
17	04	Snit n-s. Dia. 41 cm., dyb. 10 cm. skrå sider og afrundet bund.	Stolpehul	gråt sandet ler med enkelte trækulsnister.
20	04	Snit ø-v. Dia. 35 cm., dyb.	Grube	lyst gråt sandet ler med en del

A-nr	T-nr	Snit	Type	Beskrivelse
		5 cm. Afrundet sider og bund		undergrund. Få trækulsnister.
21	04	snit ø-v. Dia. 50 cm., dyb. 15 cm. Flad afrundet sider og stolpespor i bund (lige sider og bund)	Stolpehul	Stolpespor i grube. 2 lag. Lag 1(øverst). Gråt sandet ler i blandet lidt undergrund. lag 2 mørktgråt leret sand.
22	04	Snit n-s. Dia. 45 cm., dyb. 10 cm.	Grube	Gråbrunt let sandet ler iblandet lidt undergrund og lidt trækulsnister.
24	05	Snit ø-v. Dia. 130 cm., dyb. 22 cm. Afrundet sider og fladt skrående bund.	Grube	Mørkt brunt leret sand iblandet undergrund og enkelte trækulsnister.
25	05	Snit sv-nø. Dia. 125 cm., dyb. 20 cm. Skrå side og flad bund.	Kogestensgrube	Mørkt gråt sandet ler med en del ildskørnet sten. I bund et 5 cm. sodet lag med en del trækul.
23	05	Snit n-s. Dia. 140 cm., Dyb. 25 cm. Fladt skånende side i s. flad i n.	Grube	langs sider og bund 20 cm. tykt bælte af mørkt gråt leret sand med en del trækul. I midt brunt leret sand med få trækulsnister.
26	05	Snit ø-v. Halvt i grøft kant. Dyb. 20 cm. afrundet side og flad bund.	Kogestensgrube	Mørkt sortgråt sandet ler med mange ildskørnede sten + en del trækulsnister
27	05	Snit ø-v. Dia. 105 cm., dyb. 28 cm. Skrå sider og spids afrundet bund.	Grube	gråt sandet ler iblandet trækul og få trækulsninster.
28	05	Snit ø-v. Dia. 35 cm., dyb. 22 cm. Let skrå sider og flad bund.	Stolpehul	Lyst gråt sandet ler iblandet lidt undergrund. Indeholder enkelte nister af trækul.
29	05	Snit ø-v. Dia. 40cm. (til grøft kant), byb. 15 cm. Afrundet sider og bund.	Kogestensgrube	Lyst gråt iblandet undergrund samt en det ildskørnet sten.

Fundliste

Der er ingen fund fra lokaliteten.

Fotoliste

Film nr	Opt	Tekst	Foto	Dato
01138D	1	Felt set fra sydøst med enghavegård i baggrund	TØJ	17-10-2007
01138D	2	Felt set fra sydøst med enghavegård i baggrund	TØJ	17-10-2007
01138D	3	Felt set fra sydøst med enghavegård i baggrund	TØJ	17-10-2007
01138D	4	Felt set fra sydøst med enghavegård i baggrund	TØJ	17-10-2007

Tegningsliste

Tegningsnr.	Type	Dato	Initialer
01	1:100	16.10.2007	MLB
02	1:100	16.10.2007	MLB
03	1:100	16.10.2007	MLB
04	1:100	17.10.2007	TØJ
05	1:100	17.10.2007	TØJ
06	1:100	16.10.2007	MLB

01138D001.JPG

01138D002.JPG

01138D003.JPG

01138D004.JPG

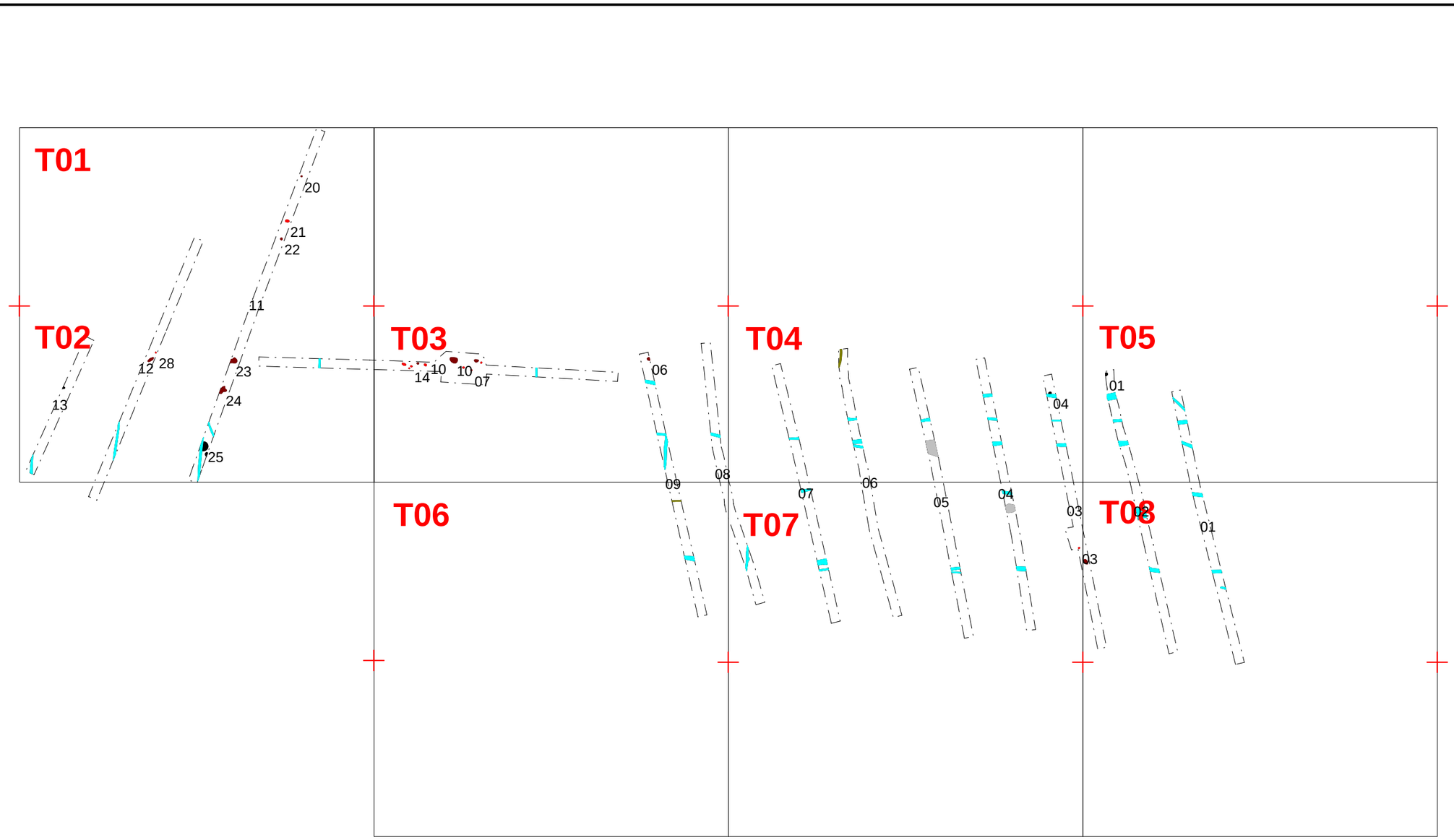

Sydvestsjællands Museum
Arkæologisk Afd.
Storegade 17, 4180 Sorø
Tlf. 57834063 Fax.

Enghavegård S1	J.Nr. 01138-1
Oversigt	Målforhold: 1:1000
Dato: 06.11.2007 / 09:10:22	Init.: MLB

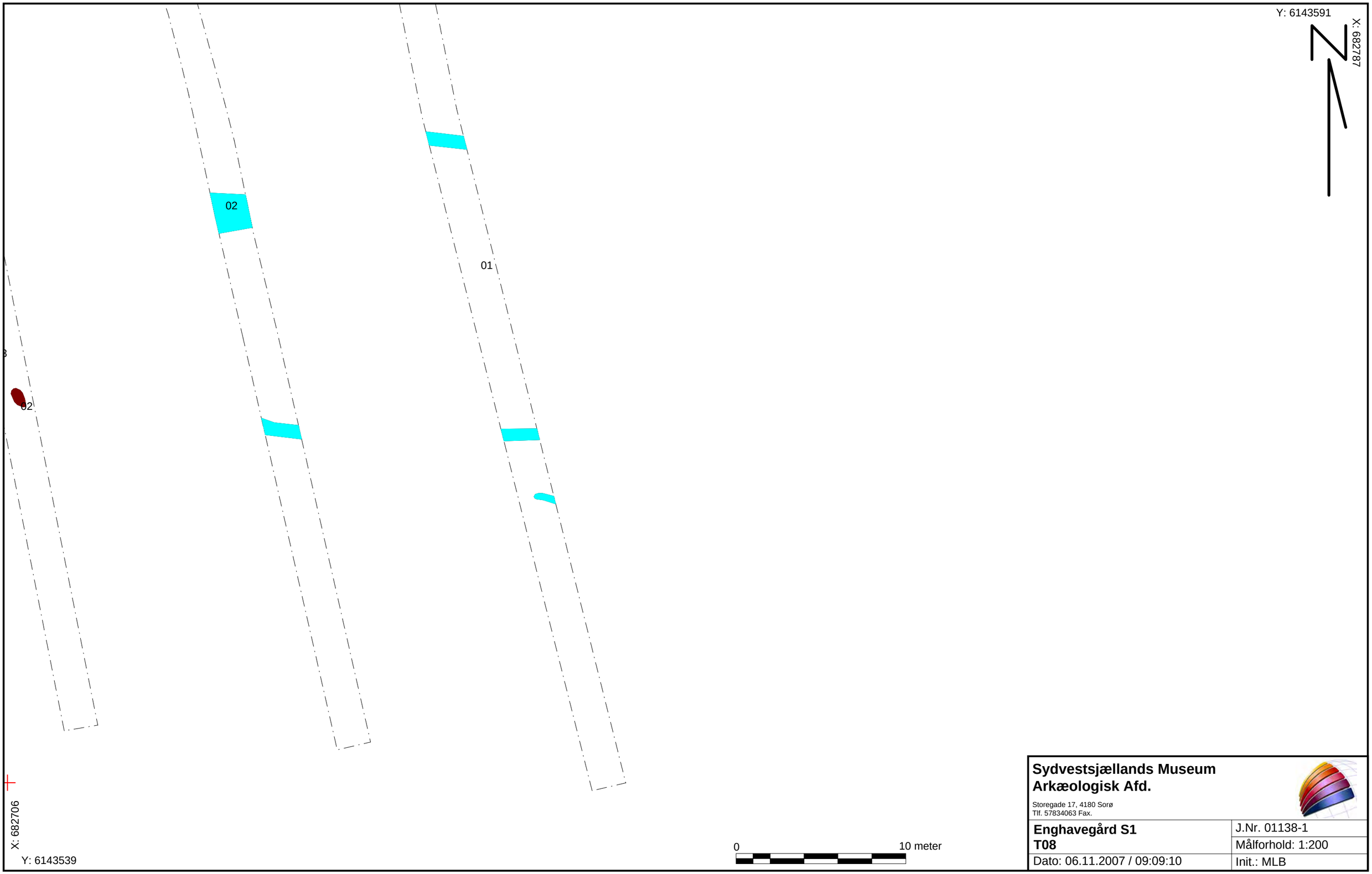

Sydvestsjællands Museum
Arkæologisk Afd.

Storegade 17, 4180 Sorø
Tlf. 57834063 Fax.

Enghavegård S1	J.Nr. 01138-1
T08	Målforhold: 1:200
Dato: 06.11.2007 / 09:09:10	Init.: MLB

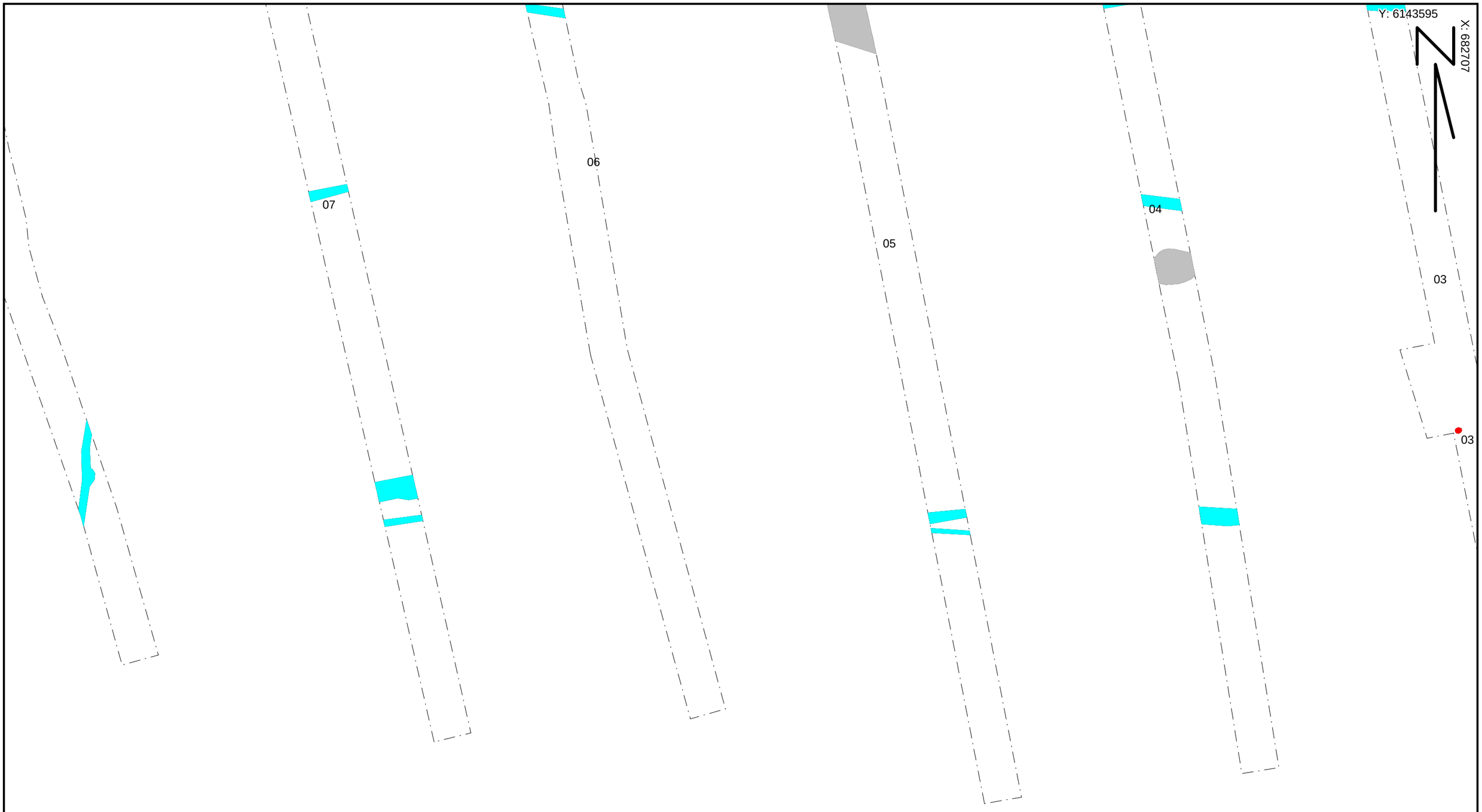

X: 682626
Y: 6143542

0 10 meter

Sydvestsjællands Museum
Arkæologisk Afd.
Storegade 17, 4180 Sorø
Tlf. 57834063 Fax.

Enghavegård S1	J.Nr. 01138-1
T07	Målforhold: 1:200
Dato: 06.11.2007 / 09:08:21	Init.: MLB

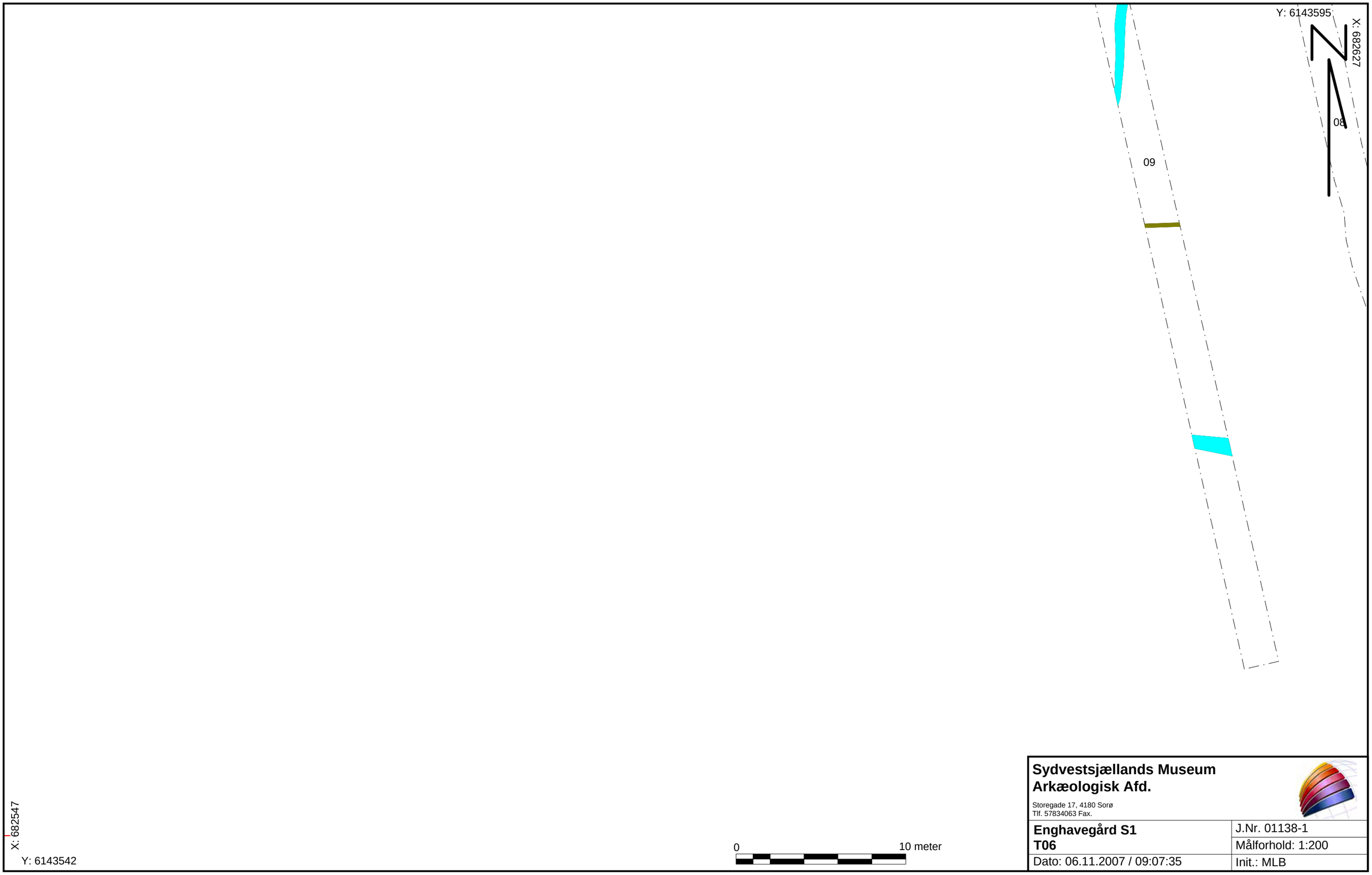

Sydvestsjællands Museum
Arkæologisk Afd.

Storegade 17, 4180 Sorø
Tlf. 57834063 Fax.

Enghavegård S1	J.Nr. 01138-1
T06	Målforhold: 1:200
Dato: 06.11.2007 / 09:07:35	Init.: MLB

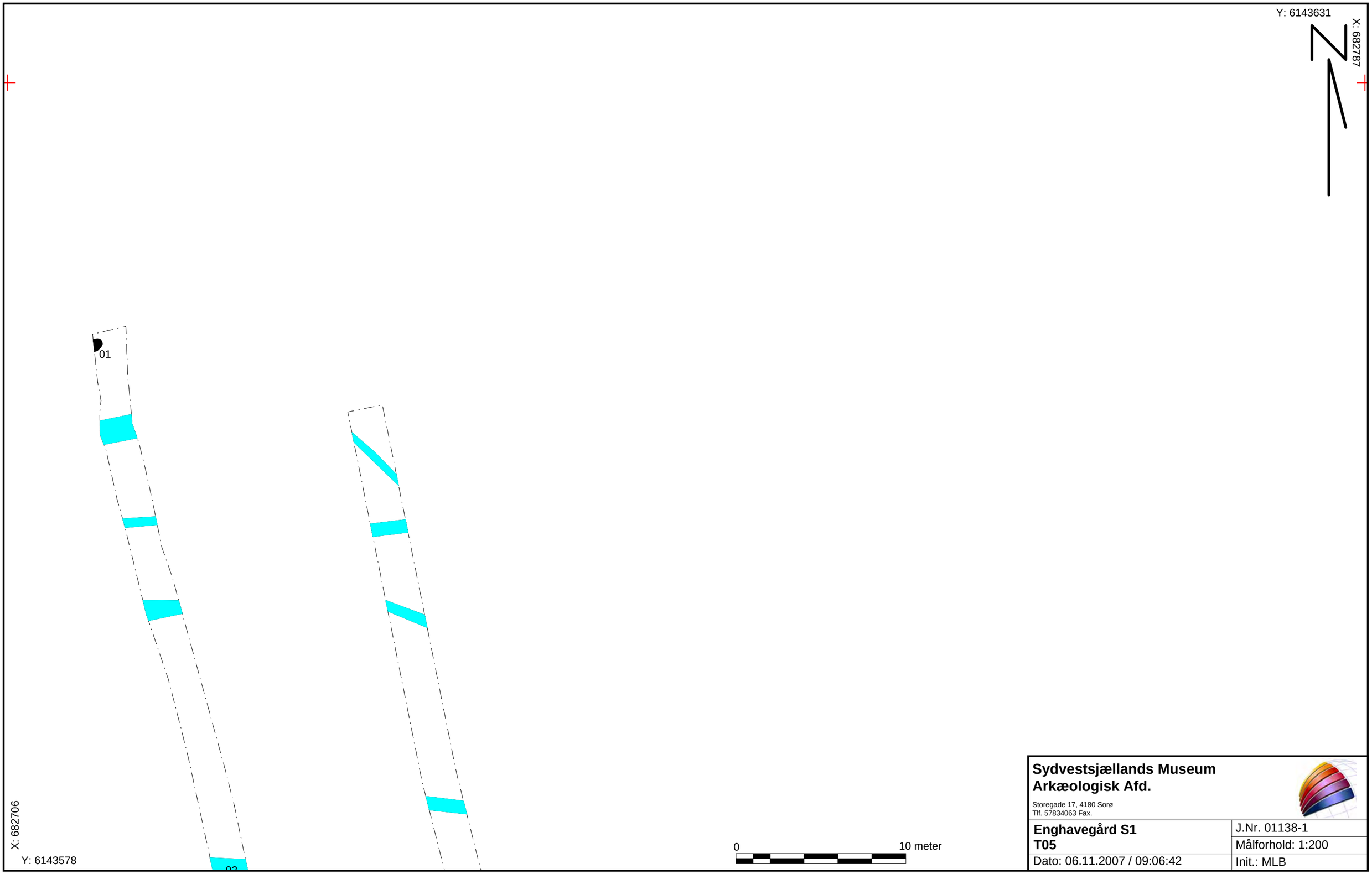

Sydvestsjællands Museum
Arkæologisk Afd.
Storegade 17, 4180 Sorø
Tlf. 57834063 Fax.

Enghavegård S1	J.Nr. 01138-1
T05	Målforhold: 1:200
Dato: 06.11.2007 / 09:06:42	Init.: MLB

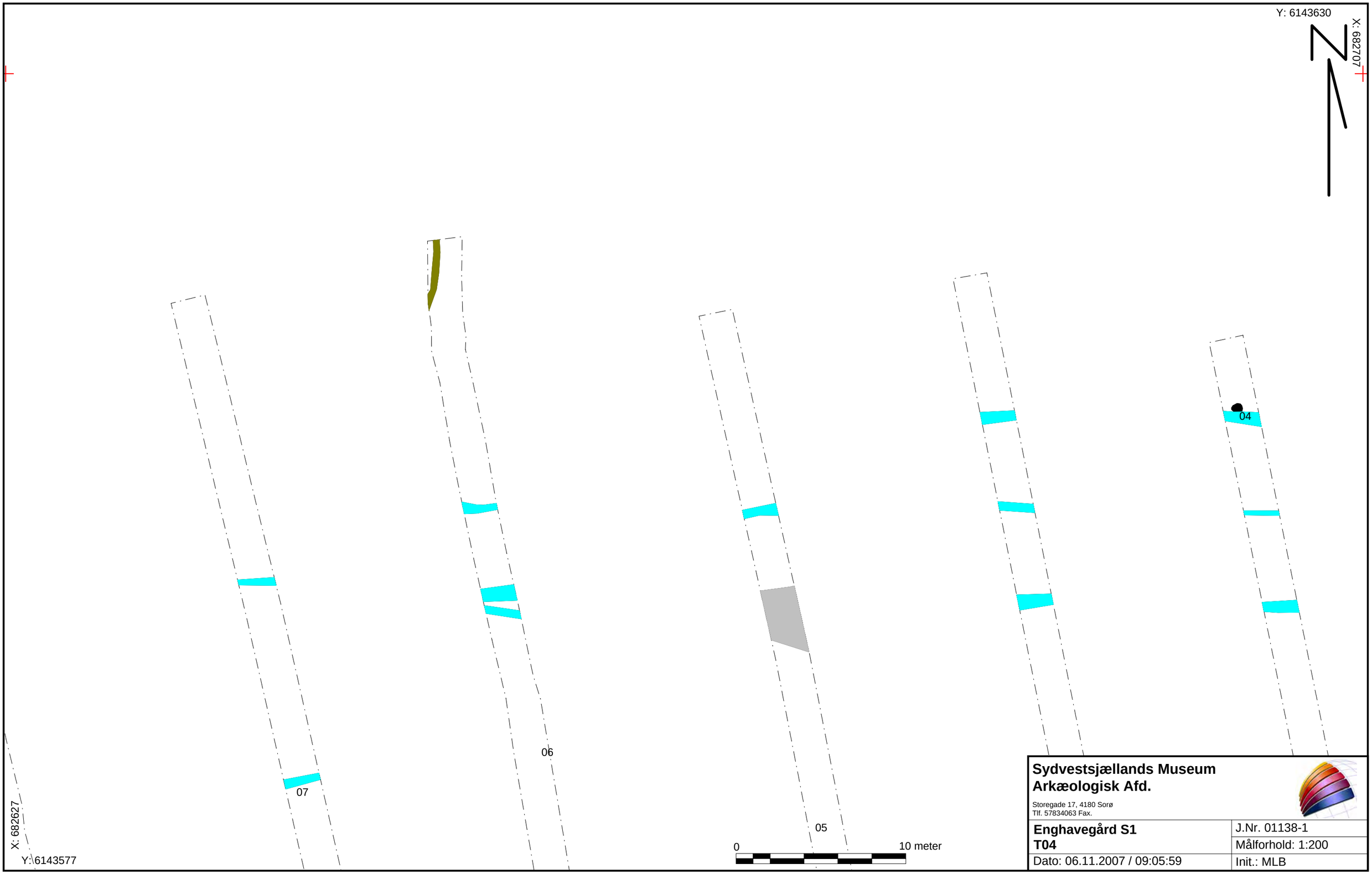

Sydvestsjællands Museum
Arkæologisk Afd.
Storegade 17, 4180 Sorø
Tlf. 57834063 Fax.

Enghavegård S1	J.Nr. 01138-1
T04	Målforhold: 1:200
Dato: 06.11.2007 / 09:05:59	Init.: MLB

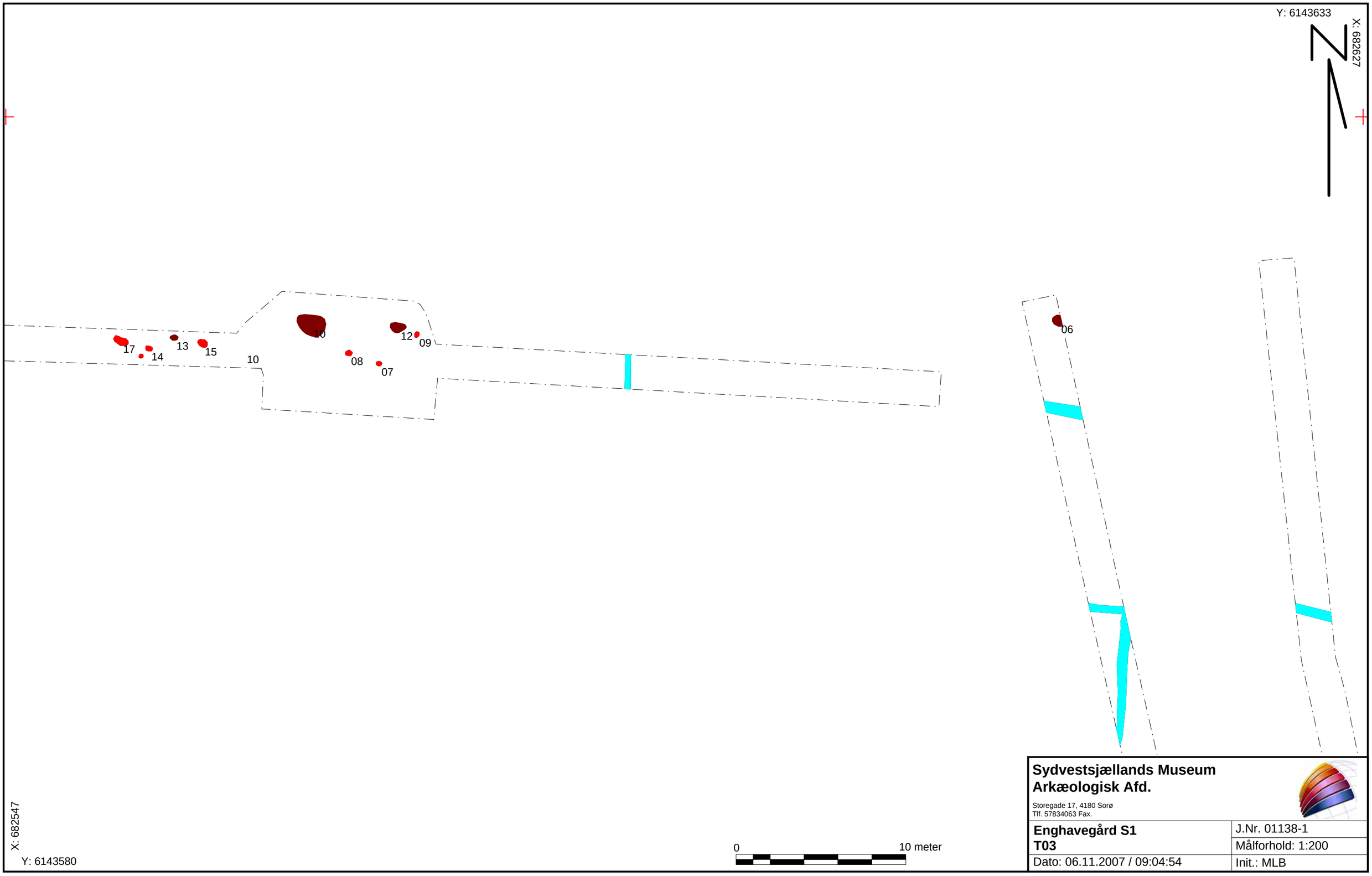

Sydvestsjællands Museum
Arkæologisk Afd.

Storegade 17, 4180 Sorø
Tlf. 57834063 Fax.

Enghavegård S1	J.Nr. 01138-1
T03	Målforhold: 1:200
Dato: 06.11.2007 / 09:04:54	Init.: MLB

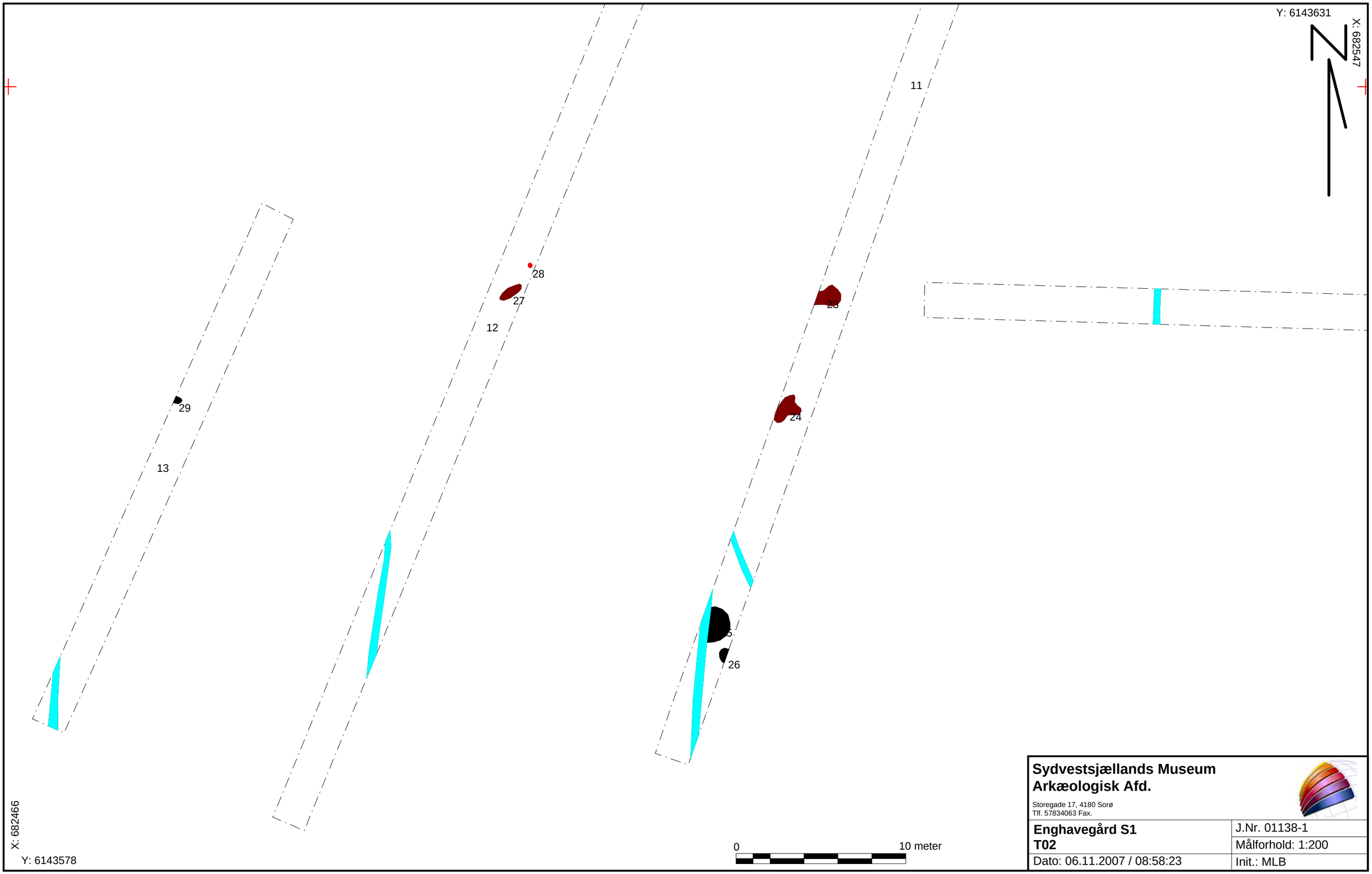

Sydvestsjællands Museum
Arkæologisk Afd.

Storegade 17, 4180 Sorø
Tlf. 57834063 Fax.

Enghavegård S1	J.Nr. 01138-1
T02	Målforhold: 1:200
Dato: 06.11.2007 / 08:58:23	Init.: MLB

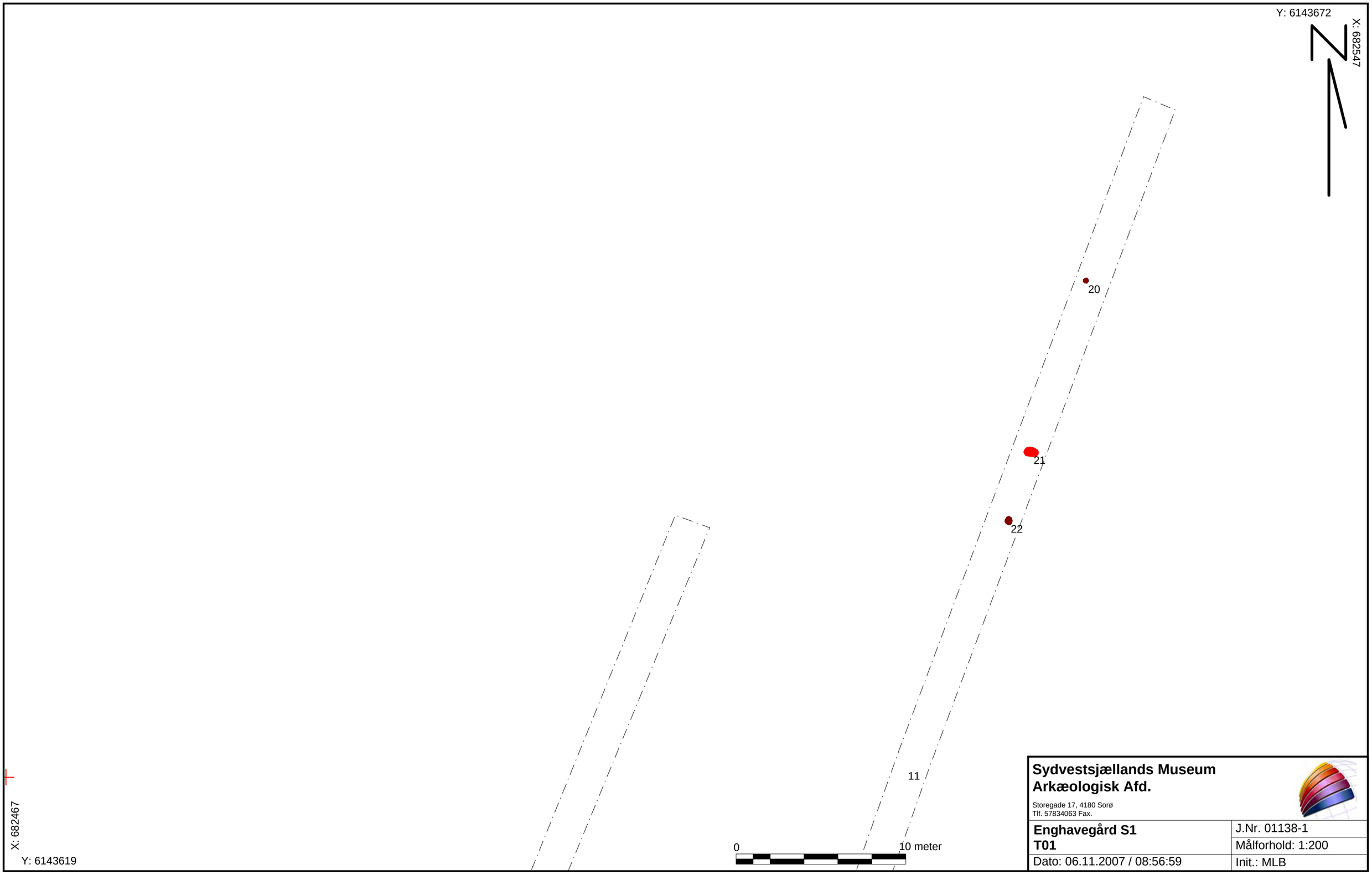

Sydvestsjællands Museum
Arkæologisk Afd.
Storegade 17, 4180 Sorø
Tlf. 57834063 Fax.

Enghavegård S1	J.Nr. 01138-1
T01	Målforhold: 1:200
Dato: 06.11.2007 / 08:56:59	Init.: MLB